

PAŃSTWOWY TEATR LUDOWY

— NOWA HUTA —

Kier. art.: KRYSZYNA SKUSZANKA

C A R L O G O Z Z I

**KSIĘŻNICZKA
TURANDOT**

GROTESKA BAŚNIOWA
P R Z E K Ł A D
EMILIA ZEGADŁOWICZA

O S O B Y

Altum EDWARD RĄCZKOWSKI
 Turandot MARIA GDOWSKA
 ADELA ZGRZYBŁOWSKA
 Selima WANDA SWARYCZEWSKA
 ALINA ŻUBRÓWNA
 Adelma WANDA UZIEMBŁO
 HENRYKA JĘDRZEJEWSKA
 Skiryňa MARIA CICHOCKA
 DANUTA LIPIŃSKA
 Timur STANISŁAW MARECKI
 ANTONI BARTNICKI
 Kalaf WITOLD PYRKOSZ
 Barach JERZY PRZYBYLSKI
 Ismael IZABELLA OLSZEWSKA
 Pantalon EDWARD SKARGA
 Tartalia MICHAŁ LEKSZYCKI
 Trufaldino ZDZISŁAW LEŚNIAK
 Brigella TADEUSZ SZANIECKI
 Kat FRANCISZEK PIECZKA
 Murzyni JAN MĄCZKA
 FERDYNAND MATYSIK
 Uczeni w piśmie ANTONI BARTNICKI —
 STANISŁAW MARECKI
 JERZY GOLIŃSKI
 TADEUSZ JURASZ
 RYSZARD KOTAS
 JAN BRZEZIŃSKI
 Wojsko Brigelli JAN BRZEZIŃSKI
 MACIEJ NOWAKOWSKI
 Kobiety MARIA GDOWSKA
 ze świąt Turandot: WANDA SWARYCZEWSKA
 WANDA UZIEMBŁO
 MARIA CICHOCKA
 JANINA GRUDNIEWICZ
 ADELA ZGRZYBŁOWSKA
 ALINA ŻUBRÓWNA
 HENRYKA JĘDRZEJEWSKA
 DANUTA LIPIŃSKA
 Inscenizacja, reżyseria: K. SKUSZANKA i J. KRASOWSKI
 Scenografia: JÓZEF SZAJNA
 Muzyka: STANISŁAW SKROWACZEWSKI

Asystent reżysera TADEUSZ SZANIECKI
 Inspicjent JAN BRZEZIŃSKI
 Sufler ALICJA WOŹNIAK
 Kierownik techniczny JÓZEF DUVALE
 Kier. prac. krawieckiej ZDZISŁAWA GAJDECZKO
 Kier. prac. stolarskiej LUDWIK KOSOWSKI
 Kier. prac. perukarskiej HENRYK JARGOSZ
 Oświetlenie TADEUSZ KUBIŚ
 Radioakustyka HUBERT BREGUŁA
 Prace malarskie MARIAN GARLICKI
 i modelatorskie WŁADYSŁAW GRABOWSKI

Cena 2 zł.

PREMIERA 21 STYCZNIA 1956 ROKU

WYDZIAŁ ZBIORÓW
JERZYGO TIROSZEWICZA
WARSZAWA

Ed. Z. 203 - 12. 1. 1955 - M-7-11737 - 500+2.500

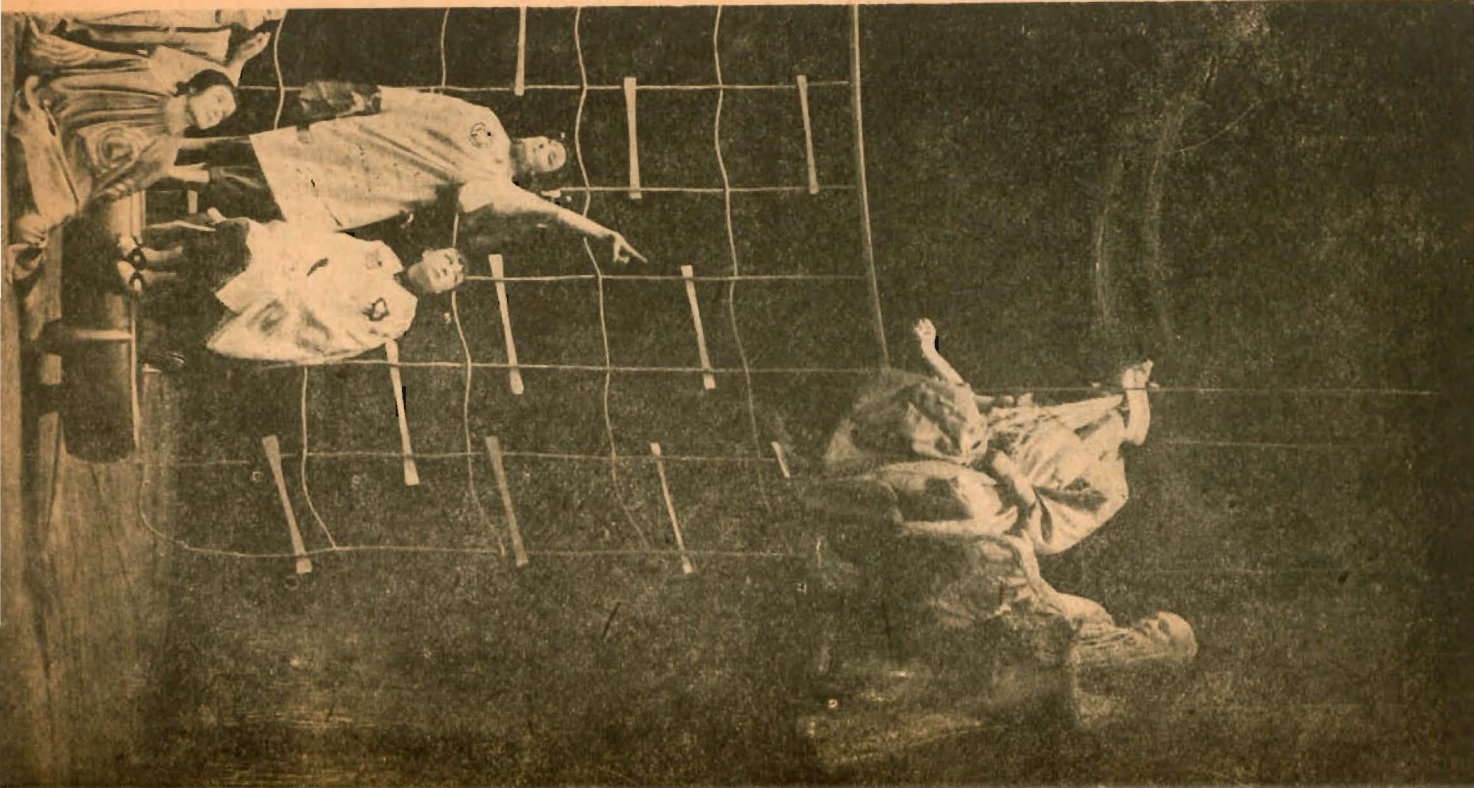

O TURANDOT, ACH TURANDOT

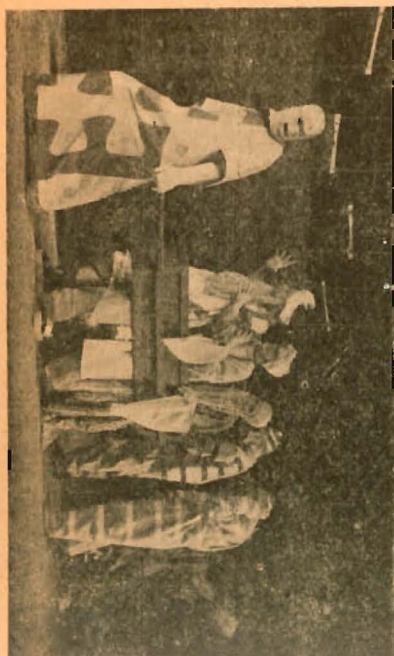

OBRAZ II

SELIMA — ALINA ŻUBRÓWNA, ADELMA — HENRYKA JĘDRZEJOWSKA, TURANDOT — MARIA GDOWSKA,
 BARACH — JERZY PRZYBYLSKI, TIMUR — ANTONI BARTNICKI

SCENA ULICZNA

SKIRYNA — DANUTA LIPIŃSKA

SELIMA -- WANDA SWARYCZEWSKA. ADELMA -- WANDA UZIEMBŁO

ALTUM -- EDWARD RĄCZKOWSKI

SZKIC SCENOGRAFICZNY JÓZEFA SZAJNY DO OBRAZU 4 (SYPIALNIA KALAFI)

TURANDOT — MARIA GDOWSKA

SKIRYNA — MARIA CICHOCKA

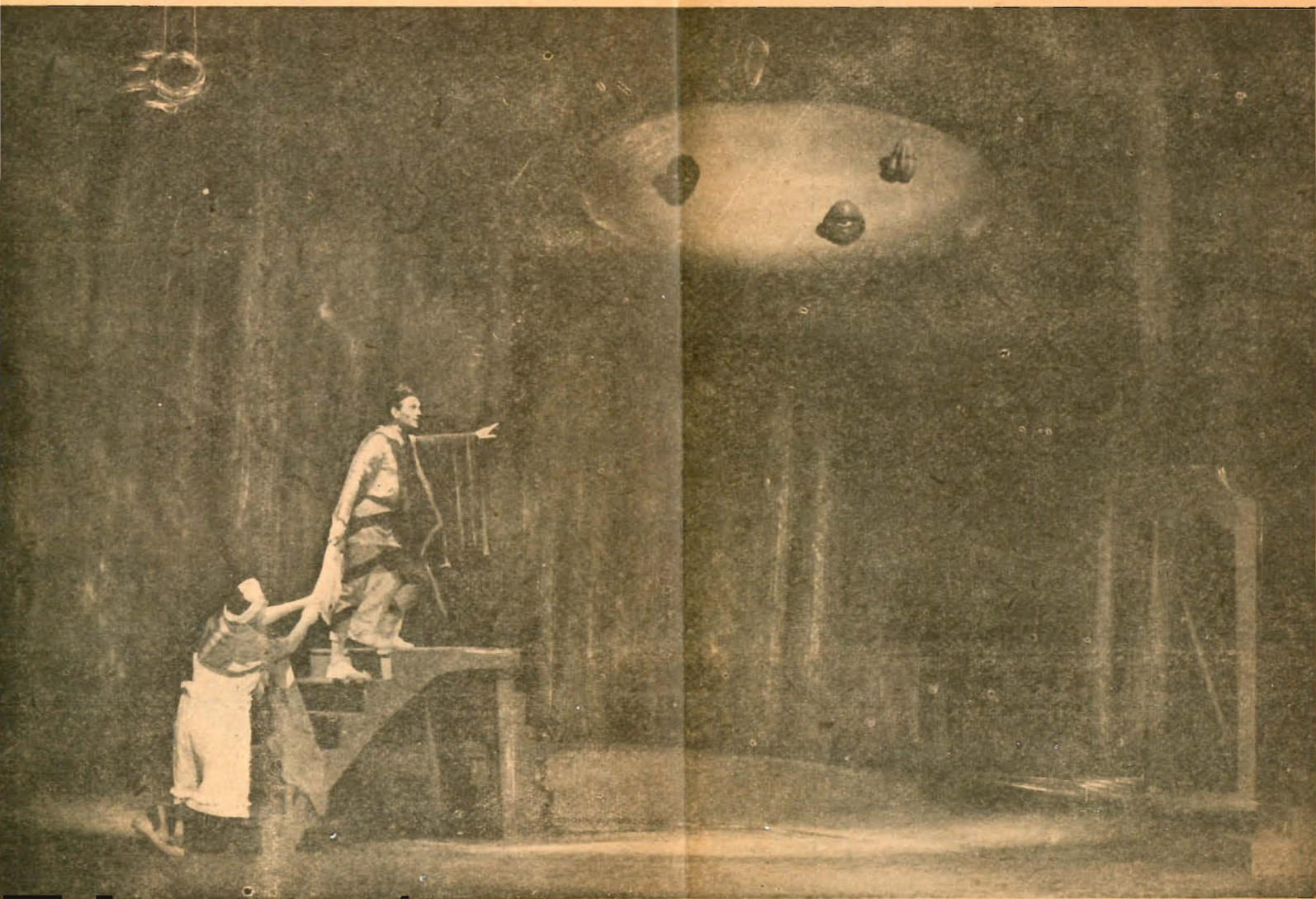

KALAF — WITOLD PYRKOSZ

Z PROLOGU: ...A OTO TIMUR, ASTRACHANU CAR, W ŻYCIU ZWIE SIĘ PAN MARECKI...", BRIGELLA — TADEUSZ SZANIECKI. TRUFALDINO — ZDZISŁAW LEŚNIAK, PANTALON — EDWARD SKARGA. TARTALIA — MICHAŁ LEKSZYCKI

OBRAZ I. KALAF — WITOLD PYRKOSZ, BARACH — JERZY PRZYBYLSKI

CARLO GOZZI

1720—1806

Kiedy w przededniu Wielkiej Rewolucji Francuskiej Wenecja przeżywa narodziny realistycznej komedii Carlo Goldoniego, przeciwstawiającej się zaskrzępiej i starzejącej się komedii dell'arte i niedorzecznym i patetycznym utworom ks. Chiari, na arenie walk literackich i teatralnych epoki pojawia się zubożały arystokrata Carlo Gozzi. W ulotnych pismach satyrycznych Gozzi występuje z miejsca przeciwko obydwu obozom literackim, Chiaristów i Goldonistów, których polemiki roznamiętniły Wenecję. Zwalcza księdza Chiare za wulgarność, nonsens, tani uliczny patos i tandetę literacką, potępia Goldoniego za niszczenie narodowych tradycji teatru ludowego komedii dell'arte. Gdy drobne formy satyryczne stają się bronią zbyt słabą w walce, Gozzi postanawia zmierzyć się z przeciwnikami na deskach scenicznych.

W ten sposób narodziło się jedenaście uroczych baśni dramatycznych, które odrodziły ludowe formy zamierającego teatru włoskiego: „Miłość do trzech pomarańczy“ (1762), „Kruk“ (1761), „Król — jeleń“ (1762), „Kobieta — wąż“ (1762), „Szczęśliwi żebracy“ (1764), „Błękitny potwór“ (1764), „Piękny ptaszek zielono-pióry“ (1766), „Zeim król duchów“ (1765). W utworach tych stworzył Gozzi swój własny świat fantastycznej bajki, stojącej poza granicami czasu i miejsca, łączącej elementy ostrej aktualnej satyry z tradycjami romantycznej i heroikomicznej poezji włoskiej, motywy wschodnie z rodzimą komedią dell'arte. I nagle stała się rzecz niespodziewana — zamierające już maski tradycyjnych figur komedii dell'arte (Pantalona, Trufaldina, Brigelli i Tartalii) wprowadzone w świat pięknej i mądrej bajki wschodniej — ożyły i znalazły źródło i racje nowego istnienia ku radości włoskiego plebsu, a bogata, czarodziejska fantastyka ludowej baśni zajaśniała blaskiem tak silnym, że zwycięstwo nowego rodzaju dramatycznego stało się nieuniknione.

Wyśmiany ksiądz Chiari umilkł w opustoszałej sali a Goldomini wywędrował do Paryża. Na placu walki pozostał Gozzi ze swą czarodziejską, mieniającą się wszystkimi barwami baśni ludowej mądrością groteską dramatyczną. I dziś pozostała żywa jego twórczość, która dzięki swym ludowym źródłom, mądra i piękna, służyć powinna także ludziom naszej epoki dla której nic co wartościowe i cenne w dziedzictwie kultury światowej nie powinno być obce.

J. G.

TURANDOT

W podaniach i bajkach wszystkich narodów spotykamy prastary wątek opiewający piękną księżniczkę, która nie chce wyjść za mąż, stawiając swoim zalotnikom trudne i grożące śmiercią przeszkody. Ten kto je przezwycięży a na to trzeba rozumu, bystrości, szlachetności i odwagi zdobędzie rękę zdumionej i wdzięcznej dziewczyny.

Tyle mówią legendy w swoich rozlicznych a przecież powtarzających się zawsze odmianach i taki jest też motyw jednej z najpiękniejszych wschodnich baśni, wykorzystanych przez Petis'a i de Sage'a w zbiorze baśni „Z tysiąca i jednego dnia“ o chińskiej księżniczce Turandot.

Pierwsze wystawienie „Księżniczki Turandot“ odbyło się 22 stycznia 1762 roku w Wenecji i przyjęte zostało nie tylko przez aktorów komedii dell'arte ale przez całą ludową widownię — jako manifestacja ku czci narodowej sztuki włoskiej. Oburzony Goldoni opuścił ojczyznę i nigdy już do niej nie wrócił. Ucichły też głosy zwolenników ks. Chiarii. Tak wielki był triumf wielbiciela tradycji, fantazji, rycerskości i piękna — Carlo Gozziego.

Lecz dziwnym zbiegiem okoliczności dość szybko zapomniano we Włoszech o nieprzejednanym obrońcy narodowych tradycji Carlo Gozzim. Natomiast odkryli go obcy; przede wszystkim romantyzm niemiecki, który uznał go za swego poprzednika.

W Niemczech spopularyzował Turandot Fryderyk Schiller, na scenę weimarską wprowadził ją Goethe. Tieck i Schlegelowie chwalili Gozziego za mieszanie rodzajów literackich, oddanie prymatu grotesce i poetyckiej fantazji, Hoffmann, Wagner, Schoppenhauer — uznali go za źródło inspiracji romantycznej w poezji i muzyce, a Karol Nordier, pani de Steall i Paweł Musset — mówili o nim z entuzjazmem. W roku 1777

„Turandot“ weszła na scenę wiedeńskiego Burg Teatru, w roku 1802 w wersji schillerowskiej na scenę weimarską. Zyskała sobie tak dużą popularność w całej Europie, że staje się źródłem natchnień kompozytorów i teatrów. Weber pisze na jej temat uverturę, Puccini znakomitą operę, w roku 1925 inscenizuje „Turandot“ teatr marionetek Kralika, w roku 1926 scena Reinhardta w Berlinie i Salzburgu. W Związku Radzieckim genialny uczeń K. S. Stanisławskiego Wachtangow tworzy wspaniałą inscenizację „Turandot“, która do dziś uchodzi za arcydzieło radzieckiego teatru. W Polsce piękną bajkę Gozziego wystawił teatr im. J. Słowackiego w Krakowie 29 października 1927 r. w reżyserii i inscenizacji Zygmunta Nowakowskiego w przekładzie Emila Zegadłowicza.

J. G.

